

Wrocław, 31 stycznia 2024 r.

dr hab. Krzysztof Widawski

Zakład Geografii Regionalnej i Turystyki

Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego

Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska

Uniwersytet Wrocławski

**Ocena osiągnięcia naukowego
oraz pozostałej aktywności naukowej
dr Czesława Adamiaka
w związku z wnioskiem o przeprowadzenie
postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych
w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna**

Ocena osiągnięcia naukowego oraz pozostałej istotnej aktywności naukowej **dr Czesława Adamiaka** została sporządzona na podstawie uchwały nr 9/2023 Rady Naukowej Dyscypliny Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 27 października 2023 r. w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Czesławowi Adamiakowi w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Zgodnie z uchwałą została powołana komisja habilitacyjna, w skład której zostałem powołany jako Recenzent. Uchwała została podpisana przez Przewodniczącego Rady Naukowej Dyscypliny Geografia Społeczno-Ekonomiczna i Gospodarka Przestrzenna dr hab. Elżbietę Grzelak-Kostulską, prof. UMK.

Niniejsza recenzja została opracowana w oparciu o otrzymane przeze mnie następujące materiały:

1. Kopię dyplomu potwierdzającą nadanie stopnia naukowego doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii;
2. Autoreferat w języku polskim;
3. Kopie ośmiu publikacji składających się na osiągnięcie naukowe;

4. Wykaz osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny, na który składa się informacja o aktywności naukowej wyrażonej publikacjami, uczestnictwem w konferencjach oraz informacja o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki;
5. Oświadczenie, dotyczące współautorstwa publikacji współtworzących cykl tematycznie powiązanych artykułów naukowych, składających się na oceniane osiągnięcie naukowe.

Informacje o habilitancie

Dr Czesław Adamiak urodził się 19 maja 1987 roku w Toruniu. W roku 2010 uzyskał tytuł magistra geografii ze specjalizacją: geografia społeczno-ekonomiczna i planowanie przestrzenne na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

W roku 2014 Habilitant otrzymał stopień naukowy doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii na Wydziale Nauk o Ziemi Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Tematem rozprawy był *Rozwój zjawiska drugich domów w Polsce na przykładzie Borów Tucholskich*, a została napisana pod kierunkiem dr hab. Dariusza Sokołowskiego. Recenzentami dysertacji byli prof. dr hab. Andrzej Kowalczyk oraz prof. dr hab. Andrzej Matczak.

W latach 2014 – 2015 był zatrudniony na stanowisku *Researcher* na Uniwersytecie Wschodniej Finlandii w Savonlinnie. Od roku 2015 jest zatrudniony na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej (do roku 2019 był to Wydział Nauk o Ziemi) Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu najpierw jako asystent, a od roku 2017 jako adiunkt.

Ocena osiągnięcia naukowego stanowiącego przedmiot postępowania habilitacyjnego

Dr Czesław Adamiak zgodnie z art.16 ust. 2 Ustawy z dnia 14. 03. 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki jako osiągnięcie naukowe będące przedmiotem postępowania habilitacyjnego, przedstawił cykl 8 publikacji z lat 2018-2023 pod wspólnym tytułem: **Wynajem krótkoterminowy mieszkań za pośrednictwem platform internetowych: stan i dynamika przestrzenna oraz generalizacje na podstawie analiz geoinformacyjnych.**

W zestawie publikacji stanowiącym osiągnięcie naukowe dr Czesława Adamiaka znalazły się:

1. **Adamiak, C.,** Szyda, B., Dubownik, A., García-Álvarez, D. (2019). Airbnb Offer in Spain — Spatial Analysis of the Pattern and Determinants of Its Distribution. ISPRS

- International Journal of Geo-Information, 8, 155 (Impact Factor: 3,4, punktacja MEiN: 70), (50% udziału w przygotowaniu publikacji);
2. **Adamiak, C.** (2018b). Mapping Airbnb supply in European cities. *Annals of Tourism Research*, 71, 67–71 (Impact Factor: 13,2, punktacja MEiN: 140);
  3. **Adamiak, C.** (2022a). Current state and development of Airbnb accommodation offer in 167 countries. *Current Issues in Tourism*, 25(19), 3131–3149 (Impact Factor: 8, punktacja MEiN: 140);
  4. **Adamiak, C.** (2020). Peer-to-peer accommodation in destination life cycle: the case of Nordic countries. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 20(3), 212–226. (Impact Factor: 3,6, punktacja MEiN: 70);
  5. **Adamiak, C.** (2022b). Najem krótkoterminowy w Polsce w czasie pandemii COVID-19. *Czasopismo Geograficzne*, 93(1), 9–32. (punktacja MEiN: 70);
  6. **Adamiak, C.** (2023a). COVID-resistant domestic short-term rentals in Europe. *European Journal of Tourism Research*, 35, 3511. (Impact Factor: 2,3, punktacja MEiN: 40);
  7. **Adamiak, C.,** Szyda, B. (2022). Combining Conventional Statistics and Big Data to Map Global Tourism Destinations Before COVID-19. *Journal of Travel Research*, 61(8), 1848–1871. (Impact Factor: 8,9, punktacja MEiN: 200);
  8. **Adamiak, C.** (2023b). Tourism De-Metropolisation but Not De-Concentration: COVID-19 and World Destinations. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 12(4), 139. (Impact Factor: 3,4, punktacja MEiN: 70), (70% udziału w przygotowaniu publikacji).

Sumaryczny Impact Factor osiągnięcia naukowego: **42,8**

Sumaryczna liczba punktów MEiN: **800**

Prace składające się na osiągnięcie to artykuły opublikowane w czasopismach wysokopunktowanych zarówno w Polsce (lista ministerialna), jak i na świecie (JCR). Wszystkie mają znaczący Impact Factor, a jedno z nich – *Journal of Travel Research* - uzyskało najwyższą możliwą punktację przyznawaną przez Ministerstwo Edukacji i Nauki i należy do najistotniejszych miejsc, w których publikuje się artykuły o tematyce turystycznej. Należy podkreślić wysoki sumaryczny IF osiągnięcia – 42,8 jak również sumaryczną liczbę punktów – 800.

W zestawie publikacji tylko dwie są współautorskimi. W jednym przypadku Habilitant jest częścią większego zespołu międzynarodowego, w drugim jest jednym z dwójki autorów. Udział waha się od 50% do 70%, co można uznać za udział znaczący. W przypadku pozostałych artykułów - w tym trzech, które osiągnęły najwyższy IF oraz najwyższą pozycję na liście ministerialnej - jest ich jedynym autorem.

Najem krótkoterminowy od dawna jest obecny w turystyce, co zresztą podkreśla Habilitant na początku autoreferatu, jednak było to zjawisko raczej marginalne i zapewne takie pozostałoby, gdyby nie dynamiczny wzrost znaczenia Internetu – wyjątkowo użytecznego narzędzia do pozyskiwania informacji, promocji, czy też pośrednictwa w realizacji usług. Trend do wykorzystywania narzędzi internetowych, by pośredniczyć w wynajmie miejsc noclegowych: pokoiów, apartamentów czy całych domów, rozpoczął się mniej więcej w połowie ostatniej dekady ubiegłego wieku, kiedy na rynku pojawiły się platformy takie jak Booking.com, Vrbo, Agoda czy Expedia. Pomysł okazał się na tyle atrakcyjny, że na trwałe zagościł na rynku usług turystycznych, wzmacniając jego potencjał między innymi o kolejne platformy - wśród nich wiodąca okazała się Airbnb. Platforma ta pośredniczy w oferowaniu, jak podkreśla w jednym z artykułów Habilitant, 7 milionów miejsc noclegowych i jest jednym z głównych graczy na rynku globalnym. Nie sposób przecenić wagi tej formuły na rynku usług turystycznych tradycyjnie uznawanych za kluczowe dla funkcjonowania gospodarki turystycznej. Już choćby to, że w oparciu o bazę noclegową oparto definicję turysty (każda osoba, która nie krócej niż dobę przebywa poza miejscem swojego pobytu, musi więc co najmniej raz skorzystać z oferty noclegowej, niezależnie od jej charakteru) wskazuje na wagę problemu.

Osiągnięcie naukowe Habilitanta dobrze wpisuje się w ten nurt badań, opisując rynek krótkoterminowego wynajmu za pośrednictwem platform internetowych, reprezentując przy tym cenne zwłaszcza z perspektywy recenzenta podejście geograficzne do analizowanego zagadnienia.

Główne cele swojego osiągnięcia Autor określił w załączonym autoreferacie. Przede wszystkim jest to wyjaśnienie struktury i dynamiki przestrzennej zjawiska najmu krótkoterminowego jako elementu zagospodarowania turystycznego oraz odzwierciedlenia ruchu turystycznego w różnych skalach przestrzennych (str. 15). Realizacja celu wymaga zdaniem Autora odpowiedzi na cztery pytania badawcze: jakie czynniki determinują rozmieszczenie, dynamikę i strukturę ofert badanego najmu w skali ponadlokalnej? Jaka rolę odgrywa ta forma najmu w zagospodarowaniu turystycznym regionów – czy jest uzupełnieniem dla istniejącej oferty, czy też konkurencją? Jakie zmiany w funkcjonowaniu badanej oferty wymusił COVID-19? W końcu pada też pytanie o wnioskowanie na temat rozmieszczenia ruchu turystycznego w oparciu o dane związane z wynajmem krótkoterminowym.

Dodatkowo sformułowano trzy cele metodyczne, których realizacja powinna przyczynić się do wypracowania nowych procedur gromadzenia i wykorzystywania danych dla potrzeb turystyki w ujęciu przestrzennym. Autor zdecydował się wypracować oryginalną procedurę gromadzenia danych przestrzennych o analizowanej ofercie, ponadto założył integrację tych danych z już istniejącymi danymi przestrzennymi. Kolejnym celem było

opracowanie procedury wykorzystania danych przestrzennych o wynajmie krótkoterminowym dla wnioskowania na temat struktury przestrzennej i dynamiki ruchu turystycznego. W końcu zaproponował krytyczne podejście do dostępnych źródeł danych na temat badanej formy wynajmu.

W tabeli nr 3 autoreferatu Autor zaproponował swoistą matrycę, w której wskazał, który z artykułów z cyklu osiągnięcia habilitacyjnego realizuje jeden lub więcej z zamierzonych celów metodycznych bądź odpowiada na jedno z czterech pytań szczegółowych odnoszących się do głównego celu badawczego. Schemat ten, co warto podkreślić, jest przejrzysty i pomocny w ocenie stopnia realizacji zadań postawionych sobie przez Habilitanta.

W artykule pierwszym (należy podkreślić, że zgodnie z zamierzeniem Autora kolejność jest istotna) opublikowanym w *International Journal of Geo-Information*, wchodzącym w skład osiągnięcia naukowego, postawiono dwa pytania badawcze z zaproponowanych czterech i zrealizowano, jak chce Autor, dwa z trzech celów metodycznych. Publikacja analizuje rynek krótkoterminowego wynajmu mieszkań na przykładzie Hiszpanii. Nowum polega na tym, że jest to jedna z niewielu prób analizy sytuacji w skali kraju, uwzględniając wszelkie typy przestrzeni (nie tylko przestrzeń wielkich miast), zwykle badanych jako studium przypadku. Analizie poddano sytuację całej Hiszpanii – ofertę Airbnb z podziałem na ponad 8000 gmin oraz niemal 80 obszarów bądź miejsc turystycznych, mierząc jej koncentrację i określając czynniki jej przestrzennego rozmieszczenia. Badanie jest bardzo rozległe, a zarazem szczegółowe. Sformułowano w nim aż pięć hipotez odnoszących się do tychże czynników – wszystkie interesujące, zwłaszcza ostatnia, która rzuca światło na charakter ruchu turystycznego, korzystającego z oferty Airbnb.

Artykuł jest ważny z wielu względów. Obok weryfikacji postawionych hipotez - które wyjaśniają rzeczywiste a nie deklaratywne funkcjonowanie oferty wynajmu krótkoterminowego za pomocą platformy internetowej i przedstawieniu jej pełnego obrazu w tak dobrze wyposażonym w infrastrukturę kraju jakim jest Hiszpania - można znaleźć tam również inne cenne elementy. Jest to choćby bogata literatura przedmiotu (w sumie 108 pozycji), z której skorzystano przy wprowadzeniu w tematykę badawczą, podkreślenie wagi problematyki i jej stosunkowa świeżość. Wykazano w ten sposób dotychczasowe ograniczenia w badaniach i potrzebę szerszego podejścia, które artykuł proponuje. Badania zostały oparte o niekonwencjonalne dane, stąd bardzo szczegółowy opis gromadzenia danych i metod, którymi posłużono się, realizując badania. Efektem badań są ciekawe wyniki. Wśród wielu warto podkreślić ten, który dotyczy założeń funkcjonowania modelu Airbnb – do oryginalnej idei przybliża się jedynie w dużych miastach. Rodzi się drobna wątpliwość w kwestii przyjęcia danych agregowanych przez TripAdvisor – na ile są one reprezentatywne i czy nie lepiej byłoby skorzystać z danych oficjalnych gromadzonych

przez jednostki administracyjne? Choć z drugiej strony należy przyznać, że zebranie takich danych na pewno jest trudne, a może nawet niemożliwe dla wszystkich jednostek.

Artykuł drugi opublikowany w *Annals of Tourism Research* jest nie tyle artykułem, co, jak wskazuje charakter treści i zapis – notą badawczą ze wszelkimi konsekwencjami, jakie niesie taka forma ujęcia treści. Badanie opisane w tej publikacji korzysta z wtórnych danych pochodzących z serwisu Airbnb oraz z metod charakterystycznych dla Autora. Pomimo ograniczeń wynikających z objętości treści jej temat porusza istotną kwestię prowadzenia badania w skali Europy – analizuje wszystkie miasta powyżej 100.000 mieszkańców, co w sumie daje 432 jednostki. To imponujący wynik. Może warto byłoby uwzględnić w badaniu również mniejsze miasta jak Benidorm, Lloret de Mar czy Rimini, w których funkcja turystyczna jest wiodąca, a udział bazy noclegowej, niezależnie od rodzaju, znaczący. Formuła publikacji ogranicza zapewne objętość danych, a szkoda, bo warto byłoby przyrzeć się także danym pochodzącym z innej platformy, wyjątkowo popularnej na kontynencie europejskim, co zresztą sam Autor przyznaje w innym miejscu swojego osiągnięcia habilitacyjnego, platformy booking.com. Objętość publikacji ogranicza Autora również przy osadzeniu badania w szerszym kontekście literaturowym. Odwołano się do 14 pozycji. Recenzent ma szansę poznania szerszego kontekstu, jakim jest autoreferat wraz z osiągnięciem, ale inny czytelnik miałby prawo czuć w tym względzie niedosyt. Chyba także na karb charakteru publikacji należy złożyć sposób wnioskowania: wnioski są jak na Autora dość ogólne lub wyrażone ascetycznie, a wydaje się, że zebrany zestaw danych i analiza ich zasługują na szerszy komentarz, jak choćby w kwestii miast Europy Południowej, w których oferta Airbnb jest obszerniejsza niż regularnych hoteli. Tym, co zdecydowanie należy zaliczyć do mocnych stron, jest wskazanie kolejnych pól badawczych. Autor wyznacza sobie nowe cele i jest w tym konsekwentny, co bardzo dobrze rokuje na przyszłość.

W artykule trzecim opublikowanym w renomowanym periodyku *Current Issues of Tourism* ze skali regionalnej i kontynentalnej Autor odniósł swoje badania do skali światowej co jest nowością w tego rodzaju badaniach i to należy podkreślić. Korzystając z autorskiego sposobu pozyskiwania danych (nie pierwsze to i nie ostatnie badanie oparte o tak zagregowane dane), wskazał na istotne zależności pomiędzy rodzajem oferty noclegowej a rozwojem ekonomicznym regionów i wielkością ruchu międzynarodowego turystycznego. Ważne jest dla Autora ujęcie geograficzne. Jak do tej pory badania tego rodzaju są bardzo rzadkie i realizowane przez specjalistów z innych dziedzin, tym cenniejsze jest zatem, że takie wyzwanie podjęte zostało przez geografa (str. 3134). Warto zwrócić uwagę na ostrożność, która charakteryzuje Autora w tym i w innych artykułach, w kwestiach gromadzonych danych: aby uzyskać miarodajne wyniki rezygnuje z tych ofert, które nie doczekały się żadnej recenzji, co z pewnością ogranicza liczbę danych, ale za to

je uwiarygadnia. Interesujące dla dyscypliny są wnioski, które wysnuł Autor, jak choćby opisanie zależności pomiędzy rodzajem oferty a poziomem rozwoju ekonomicznego regionu, czy też taki, że komercyjne wykorzystanie platform P2P podąża za popytem na bazę noclegową ze strony turystyki międzynarodowej. Trzeba w tym miejscu podkreślić, że wiele tendencji odczuwanych do tej pory intuicyjnie zostało udowodnionych w stosownym badaniu. Pewne wątpliwości budzi okres badań. Dane są gromadzone w latach 2018-2019 (str. 3141). Czy nie jest to zbyt krótki okres, by mówić o zmianach? Może należałoby wykorzystać do wnioskowania dane gromadzone przez dłuższy czas? Na kolejnej stronie wskazując czynniki, które wywołują opisywane w artykule zmiany, Autor nie idzie krok dalej i nie daje odpowiedzi na pytanie, który z czynników jest istotniejszy: saturacja czy też regulacje formalno-prawne? A szkoda, bo może to mieć wpływ na długofalowy rozwój i funkcjonowanie oferty. Następnie jest mowa o spadku bądź wolnym przyroście ofert w krajach europejskich. Rodzi to pytanie, czy obok saturacji nie ma na to wpływu także wyrastająca pod boki konkurencja booking.com? Być może sumując dane z obu platform, ujrzymy zjawisko w innym nieco świetle? Warto podkreślić, że Autor jest świadom ograniczeń, jakie niosą ze sobą badania i daje temu wyraz w artykule, co świadczy o jego dojrzałości naukowej. W ostatnim akapicie przed dyskusją, przy analizie satysfakcji klienta, Autor stwierdza, że niskie oceny są wynikiem profesjonalnych relacji: gospodarz – gość, co wydaje się nieco niezręcznym sformułowaniem. Zapewne chodziło o formalność tego podejścia (czy tak?), które wytwarza dystans i redukuje możliwość kontaktu nieformalnego, ale zabrzmiało to tak, jakby podejście profesjonalne do relacji było z góry skazane na niższą ocenę. Na koniec warto wyrazić żal, że Autor nie pokusił się o własną regionalizację turystyczną, znając niedoskonałości propozycji UNWTO, z której korzystał. Trzeba jednak uczciwie przyznać, że byłyby to temat co najmniej na osobną publikację.

Artykuł czwarty opublikowany w *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism* "...skupia się na roli, jaką mieszkania na wynajem odgrywają na obszarach turystycznych na różnych etapach ewolucji" - jak pisze Autor w swoim autoreferacie (str. 23). W artykule przedstawia on swoje badania, nie ograniczając się do wielkich miast i jest temu podejściu wyrażonemu w autoreferacie wierny. Tym razem zdecydowano się na analizę sytuacji w dość homogenicznym obszarze grupującym państwa skandynawskie. Pozyskano dane dla 71 regionów statystycznych. Po raz kolejny pokazuje to znaczną pracę włożoną w gromadzenie danych, którymi operował Autor. Ciekawa jest konfrontacja autorskiej metody z różnymi modelami przestrzennymi, w czym po raz kolejny przejawia się Jego natura geografa. Etapy rozwoju obszaru turystycznego według modelu Butlera wydzielił w oparciu o intensywność i wzrost liczby noclegów turystycznych. Nie podaje jednak wartości liczbowych, w oparciu o które wydzielił poszczególne etapy modelu. Nieco tego w artykule brakuje. Szkoda także, że zdecydował się na wyłączenie z badań regionów w fazie raczej odmłodzenia niż upadku (spektakularne upadki są rzadkością). Ciekawe jak, zdaniem

Autora, można byłoby włączyć tę fazę do badań i jakie zmienne należałoby wtedy uwzględnić? Trzeba jednak podkreślić po raz kolejny, analizując osiągnięcie habilitacyjne, że każde z przeprowadzonych badań opisanych w formie artykułów jest dla Autora nie tyle końcem pewnych działań, co otwarciem kolejnych ścieżek. Artykuł kończy się konkluzją (str. 224), która wyznacza dalsze kierunki badań z wykorzystaniem modelu Butlera.

Interesującą problematykę podejmuje artykuł piąty opublikowany w *Czasopiśmie Geograficznym*, kiedy to Autor wykazał się swoistą czujnością badawczą. Okres pandemii odcisnął trwale piętno na turystyce i zmiany te zostały zarejestrowane w tym artykule w zakresie związanym z prowadzonymi wcześniej badaniami nad wynajmem krótkoterminowym noclegów z wykorzystaniem platformy P2P. Tm razem bazę danych poszerzono o platformę Vbro, ale zasada pozostaje ta sama. Dzięki analizie zebranych danych i wykorzystaniu dobrze opisanej metodologii sformułowano interesujące wnioski, które świadczą o stosunkowo dobrej „odporności” na pandemię bazy noclegowej oferowanej z wykorzystaniem przestrzeni wirtualnej i stosownych narzędzi. Tym razem za obszar badań posłużyła Polska, a istotą jest porównanie sytuacji na rynku wynajmu krótkoterminowego przed i w trakcie pandemii. Artykuł ten to swoisty ostaniec, świadek przeszłości, badanie przypadku indywidualnego, który w tej skali w turystyce wydarzył się po raz pierwszy. Kwestią techniczną raczej jest brak w streszczeniu źródła danych informujących o stosunku liczby miejsc noclegowych rejestrowanych w bazie ogólnej i mieszkaniach turystycznych. W artykule pojawia się także informacja odnosząca się do platformy booking.com, która „...jest największym internetowym pośrednikiem zakwaterowania turystycznego.” Po lekturze poprzednich artykułów musi pojawić się pytanie, jak to się ma do wcześniejszych wskazań na Airbnb jako największego pośrednika na tym polu? Nie do końca jest także jasne wykluczenie z badań 20% potencjału (str. 15) i dlaczego założono, że liczba osób korzystających z oferty to 2/3 pojemności oferowanych w sieci mieszkań? Czy nie jest to zbyt arbitralne? Bez względu jednak na te wątpliwości, raczej drugorzędne, bardzo interesujące są wnioski (str. 28), które mogłyby wydawać się oczywiste, jednak inną kwestią jest założenie, inną zaś twardy dowód założenie owe potwierdzający.

Artykuł szósty opublikowany w *European Journal of Tourism Research* to następna publikacja, która opisuje sytuację wynajmu krótkoterminowego w warunkach pandemii COVID-19. Podobnie jak w przypadku poprzedniego artykułu jednym z wniosków popartych stosownymi badaniami było stwierdzenie, że „...mieszkania wynajmowane turystom straciły w czasie pandemii mniej użytkowników niż hotele” (str. 25, Autoreferat). Nowością jest wykorzystanie w badaniach nowych danych gromadzonych przez Eurostat i skonfrontowanie ich z konwencjonalnymi statystykami. Po raz kolejny badania odstają od innych skalą: Autor podjął się analizy sytuacji w 31 krajach europejskich. Szczegółowo zaprezentowana

(jak zawsze) metodologia nie budzi wątpliwości, a założenia do modelu świadczą o ostrożności badawczej, co po raz kolejny wskazuje na dojrzałość badań. Szczególnie interesujący jest wniosek o korzyściach, które odnosi wynajem krótkoterminowy z bardziej rygorystycznych ograniczeń mobilności (str. 8). Całość zamyka autorski komentarz odnoszący się do nowych danych agregowanych przez Eurostat wykorzystanych w badaniu. Krytycyzm pokazuje odpowiedzialność naukową Autora i Badacza (str. 9).

Artykuł siódmy opublikowany w *Journal of Travel Research* porusza bardzo istotny problem wiarygodności danych dotyczących przestrzennej dystrybucji ruchu turystycznego w skali globalnej. Tandem Autorów, w którym wiodący udział należał do Habilitanta, podjął próbę opisaną „...geografii światowych przepływów turystycznych” (str. 26, Autoreferat). Jest to ciekawy pomysł na wykorzystanie danych o ofertach Airbnb do określenia skali zjawiska w ujęciu globalnym. To bardzo potrzebna rzecz, a problem rozwiązano z wykorzystaniem oryginalnych autorskich metod, cała procedura została przejrzyście zaprezentowana na rycinie nr 1 (st. 1851). Należy podkreślić ogrom pracy wykonanej przez Autorów, czego wyrazem - obok wyników - jest sam rozdział poświęcony procedurze badawczej, danym i metodom, który zajął niemal sześć z dwudziestu stron publikacji (nie licząc bibliografii). Interesujące są wyniki, które rzucają nowe światło na globalną turystykę, zmieniając dotychczasowy obraz przestrzennej dystrybucji ruchu turystycznego narzucany nam nieco przez dane udostępniane przez Światową Organizację Turystyki. Trzeba także podkreślić geograficzny charakter artykułu, co wyraża się w bogatym materiale kartograficznym. W dyskusji (str. 1864) wskazano na ograniczenia, jednak podjęto badania, co świadczy o naukowej ciekawości i chęci zmierzenia się także z trudnym metodologicznie problemem. Wskazano także na aplikacyjny charakter wyników. Autorzy nie tracą z oczu praktycznego sensu naukowych badań, co jest ważne także, a może zwłaszcza, w turystyce. Wartość artykułu nie budzi wątpliwości, może tylko jeden fakt warto byłoby doprecyzować: czy dane pozyskiwane jedynie z Airbnb są wystarczające w przypadku tego badania? Czy nie warto byłoby poddać analizie także danych z pozostałych platform, tym bardziej że problematyka dotyczy także Europy z jej fascynacją booking.com – em?...

Ostatni ósmy artykuł, jest drugim w zestawieniu opublikowanym w *International Journal of Geo-Information* i kolejnym, który porusza tematykę COVID-19 i jego wpływu na ruch turystyczny. Autor wskazuje nowe kierunki badań, odchodząc od trendu analizowania różnic regionalnych w kwestii wpływu pandemii na migracje turystyczne, podejmując próbę analizy zjawiska przez pryzmat rodzaju destynacji, koncentrując się na demetropolizacji i dekoncentracji. W oparciu o autorską metodę, która twórczo dostosowywana do kolejnych wyzwań badawczych, przewija się przez całość osiągnięcia habilitacyjnego, przeprowadzono badania i zaprezentowano interesujące wnioski, w tym

ten o demetropolizacji oraz że efekt ten jest trwalszy niż sama pandemia. Oczywiście za wcześnie na stwierdzenie, że jest to zmiana stała, ale Autor ją zauważa i odnotowuje. Równie interesujący jest wniosek odnoszący się do dekoncentracji w kierunku obszarów wiejskich, która okazała się zjawiskiem nietrwałym. Rodzi się w związku z tym pytanie, czy nie warto byłoby zbadać, dokąd tak naprawdę odchodzą turyści, skoro demetropolizacja jest faktem, a dekoncentracja ku obszarom wiejskim nie? Wydawało by się, że te dwie tendencje powinny się uzupełniać, a tak nie jest. Może warto byłoby zapytać dlaczego?

Przestawionemu powyżej osiągnięciu naukowemu towarzyszy zaproponowane przez Habilitanta omówienie merytoryczne do cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych zatytułowane: *Wynajem krótkoterminowy mieszkań za pośrednictwem platform internetowych: stan i dynamika przestrzenna oraz generalizacje na podstawie analiz geoinformacyjnych.*

Ów swoisty przewodnik należy traktować jako integralną część osiągnięcia, który sytuuje je w szerszym kontekście zagadnienia. W części poświęconej omówieniu głównego osiągnięcia naukowego Habilitant przedstawia kontekst badań, opisuje badania składające się na cykl publikacji, w końcu wskazuje na wkład, jaki zaprezentowany zestaw wnosi w rozwój dyscypliny: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

Wstęp przedstawia cykl publikacji, sytuując je w literaturze przedmiotu, uzasadniając taki a nie inny dobór czasopism, tak by ich profil możliwie najpełniej odpowiadał tematyce badań podjętych w każdym z artykułów. Ich dobór nie budzi zastrzeżeń i wydaje się być dobrze przemyślaną strategią. Należy przy tym podkreślić po raz kolejny samodzielność badawczą Habilitanta – w zdecydowanej większości publikacji jest jedynym autorem.

Przedstawiając kontekst badań, zaprezentowano zjawisko - główne platformy, które nim zarządzają - osadzając je w konkretnych trzech przemianach odnoszących się do aktywności turystycznej, mieszkalnictwa i komunikacji internetowej (ryc. 1). W aktywności turystycznej można było uwzględnić tendencję do częstszego wyjeżdżania kosztem czasu trwania poszczególnych wyjazdów. Istotnym elementem wszystkich opublikowanych badań jest ich kontekst geograficzny i to też wyraźnie podkreślono w autoreferacie w podrozdziale 4.1.2. To interesująca i potrzebna perspektywa z punktu widzenia przestrzeni turystycznej, która poznawana i opisywana powinna być także, a może przede wszystkim przez geografa, na sposób geograficzny, z wykorzystaniem różnych metod.

Wśród motywów, które legły u podstaw badań, ważny jest postulat objęcia badaniami obszarów innych niż miejskie i w tym Autor jest konsekwentny. Nawet jeżeli badanie obejmuje same miasta (artykuł II osiągnięcia habilitacyjnego), to odnosi się ono

do wszystkich miast regionu (w tym wypadku Europy) powyżej określonej dolnej granicy wyrażonej liczbą mieszkańców. Kolejnym ważnym motywem jest postulowana potrzeba krytycznego spojrzenia na dotychczasowe dane, które „... powstają poza kontrolą badaczy” (str. 15), co Autor słusznie uznaje za znaczące ograniczenie swobody realizowania badań naukowych. Ta nieufność naukowa jest cenną cechą, którą warto wzmacniać.

Opis samych badań rozpoczyna skrupulatne wyliczenie celów badawczych, które są realizowane w ramach zaprezentowanych artykułów. Wyrażone zostały w formie czterech pytań badawczych oraz trzech zadań metodycznych, które przedstawił Autor. Są sformułowane prawidłowo i dotyczą zarówno kwestii podstawowych, takich jak określenie czynników, które determinują funkcjonowanie oferty najmu krótkoterminowego (cel TP-1) jak i tych wynikających z potrzeby badawczej chwili - także istotnych - jaką z pewnością był COVID-19 (cel TP-3). Realizacja zdefiniowanych celów została zaprezentowana bardzo szczegółowo, wskazując który z celów, w którym z artykułów i w jakim stopniu został zrealizowany. Syntetycznie przedstawiono to w tabeli nr 3 (str. 16). Widać, że - zdaniem Habilitanta - każdy z artykułów przyczynia się do realizacji wszystkich siedmiu celów. Inną kwestią jest, czy rzeczywiście wszystkie artykuły są niezbędne w zestawieniu, tak by zrealizować założone cele, co jest zadaniem ambitnym i to należy przyznać. Może warto byłoby rozważyć rezygnację z niektórych? Artykuł opublikowany w *Czasopiśmie Geograficznym* realizuje jeden cel (choć atrakcyjny naukowo, trzeba przyznać), a badania obejmują cały kraj. Postulat ten zrealizowano również w artykule pierwszym zestawienia habilitacyjnego. To samo pytanie można zadać w kontekście artykułu, a raczej notatki naukowej, opublikowanej w *Annals of Tourism Research*. Formuła publikacji powoduje, że Autorowi trudno rozwinąć skrzydła analizy i wnioskowania, co potrafi i co zostało wystarczająco udowodnione w pozostałych pozycjach. Ważna, choć może mniej eksponowana, jest informacja odnosząca się do zakresu przestrzennego, czasowego, ale przede wszystkim metodyki badań opublikowanych w artykułach cyklu. Szósta kolumna tabeli nr 4 (str. 18) nie oddaje nakładów pracy, podejścia metodologicznego, znajomości metod i ich twórczego wykorzystania, tworzenia własnych narzędzi badawczych, czym wykazał się w poszczególnych artykułach Habilitant. Należy to więc zdecydowanie podkreślić na tym miejscu.

Reasumując, pomimo kilku uwag zasygnalizowanych wcześniej, bardzo pozytywnie oceniam osiągnięcie naukowe doktora Czesława Adamiaka zatytułowane: *Wynajem krótkoterminowy mieszkań za pośrednictwem platform internetowych: stan i dynamika przestrzenna oraz generalizacje na podstawie analiz geoinformacyjnych*. Wypełnia ono lukę w badaniach nad wspomnianym zjawiskiem w kontekście geografii turystyki.

Można się zgodzić z tym, że wprowadzenie przestrzennej perspektywy porównawczej w badaniach nad tą formą udostępniania bazy noclegowej, krytyczne

porównanie stosowanych danych, zwłaszcza istotnych dla Autora danych geoinformacyjnych, w końcu z sukcesem przeprowadzone, pomimo wskazywanych niejednokrotnie przez samego Habilitanta ograniczeń, łączenie danych z platform z tradycyjnymi danymi statystycznymi w celu badań nad przestrzenną i czasową zmiennością ruchu turystycznego, że jest to istotny wkład w rozwój dyscypliny: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

Ocena aktywności naukowej Habilitanta

Dr Czesław Adamiak jest autorem publikacji, których sumaryczny Impact Factor to 68,4. Zdecydowana większość punktów to efekt działań naukowych już po uzyskaniu stopnia doktora to 62,9, z czego większość – 42,8 przypisane są osiągnięciu habilitacyjnemu. Pozostały dorobek zaprezentowany w autoreferacie oraz osiągnięciach naukowych stanowiących wkład w rozwój dyscypliny społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej wskazują na wzrost aktywności naukowej Habilitanta po uzyskaniu stopnia doktora. Spośród 45 artykułów bądź rozdziałów w monografii 62% zostało opublikowanych po obronie pracy doktorskiej, w tym zdecydowana większość z bazy JCR. Nieco ponad połowa to artykuły w czasopiśmie, pozostałe to rozdziały w monografiach oraz współautorstwo monografii. Warto zwrócić uwagę na języki publikacji, jako że świadczy to pośrednio o zasięgu ich oddziaływania. Głównymi są język angielski i polski, ale pojawiają się również artykuły publikowane w języku niemieckim, hiszpańskim czy też fińskim.

Po doktoracie oprócz badań związanych z przedstawionym osiągnięciem naukowym, realizowane były prace z innych obszarów badawczych. Spośród nich za najważniejsze można uznać:

- przestrzenne i społeczno-ekonomiczne aspekty rozwoju drugich domów w Polsce;
- mobilność związana z drugimi domami w Finlandii;
- fundusze UE jako czynnik rozwoju regionalnego;
- trajektorie i wyzwania rozwoju wewnętrznych peryferii.

Aktywność naukowa Pana **dra Czesława Adamiaka** jest widoczna. Jest autorem lub współautorem 52 publikacji – obok 4 monografii ponad połowa to artykuły w czasopiśmie naukowych. Sumaryczny IF Jego prac znajdujących się w bazie JCR wynosi **68,4**, a suma punktów według listy MEiN to 1453. Liczba cytowań publikacji Habilitanta według bazy Web of Science (WoS) wynosi 300, bez autocytowań – 286, a indeks Hirscha – 8. Powyższe wskaźniki bibliometryczne pośrednio potwierdzają wagę prowadzonych

przez niego badań i są dowodem Jego uznania przez środowisko badaczy zajmujących się podobną problematyką.

Dr Czesław Adamiak aktywnie uczestniczy w realizacji grantów naukowych. Przed uzyskaniem stopnia naukowego Doktor był wykonawcą w dwóch projektach badawczych finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki (Preludium) oraz Akademię Finlandii (ten projekt zakończył się już po uzyskaniu stopnia), a od roku 2021 uczestniczy w kolejnym projekcie badawczym finansowanym przez Narodowe Centrum Nauki (Opus) w charakterze wykonawcy projektu. Większość z nich była finansowana przez Narodowe Centrum Nauki.

Dr Czesław Adamiak rozpowszechnia rezultaty swoich badań na wielu konferencjach międzynarodowych i krajowych. Przed doktoratem uczestniczył w 19 konferencjach o różnym charakterze w tym pięciu międzynarodowych. Po doktoracie wziął udział w kolejnych 24 konferencjach z czego większość (15) to konferencje międzynarodowe odbywające się nie tylko w Polsce, ale także Irlandii, Turcji, Hiszpanii, Norwegii, Kanadzie czy Włoszech.

Dowodem wzrastającego znaczenia sylwetki naukowej Habilitanta było zlecenie Jemu recenzowania w sumie 88 artykułów w krajowych i międzynarodowych czasopismach naukowych, w tym takich jak *Tourism Management*, *Current Issues in Tourism* czy *Cities*. Aktywność naukowa Habilitanta przejawia się także we współpracy z uczelniami zagranicznymi. Warto wskazać na współpracę z Uniwersytetem Wschodniej Finlandii, gdzie przebywał najpierw jako stypendysta CIMO, a następnie był zatrudniony na stanowisku badawczym w Centrum Badań Turystycznych w Savonlinnie, ale także ze szwedzkim uniwersytetem w Umea, gdzie przez rok był zatrudniony na stanowisku: *senior visiting lecturer*. Odbył też cztery staże krótkoterminowe w ośrodkach naukowych Azerbejdżanu, Etiopii, Tunezji i Białorusi.

W ramach osiągnięć dydaktycznych i organizacyjnych **dra Czesława Adamiaka** należy wymienić prowadzenie 28 różnych przedmiotów związanych z kierunkiem *turystyka i rekreacja*, na I i II stopniu zarówno w języku polskim, jak i angielskim. Pod Jego kierunkiem zrealizowano 35 prac licencjackich. W kontekście aktywności dydaktycznej zaskakuje nieco brak prowadzenia prac magisterskich. Habilitant jest kierownikiem wydziałowej komisji ds. kierunku studiów *turystyka i rekreacja*. Aktywnie także włącza się w działalność popularyzatorską. Jest współautorem trzech podręczników, jurorem i członkiem Komitetu Głównego Olimpiady Geograficznej, w końcu także autorem 14 map w *Atlasie województwa kujawsko-pomorskiego*.

Podsumowanie

Na podstawie analizy dorobku naukowego **dra Czesława Adamiaka**, a w szczególności jego części powstałej po otrzymaniu stopnia doktora, stwierdzam, że stanowi on istotny wkład w rozwój dyscypliny geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Jego dorobek naukowy, a także dydaktyczny i organizacyjny zasługuje na uznanie.

Opierając się na powyższym, stwierdzam, że przedstawione do recenzji osiągnięcie naukowe składające się z ośmiu publikacji oraz autoreferatu pod wspólnym tytułem: **Wynajem krótkoterminowy mieszkań za pośrednictwem platform internetowych: stan i dynamika przestrzenna oraz generalizacje na podstawie analiz geoinformacyjnych**, a także pozostała istotna aktywność naukowa **dra Czesława Adamiaka** spełnia kryteria stawiane w postępowaniu habilitacyjnym określone w art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.).

Jednocześnie wnioskuję o dopuszczenie Pana doktora Czesława Adamiaka do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

Krzysztof Widawski

